

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Elinvoimajaosto 27.01.2026
5837/03.00.00.00/2025

Valmistelija

vastaava kotoutumisohjaaja Marina Mgvdeladze,
marina.mgvdeladze@salo.fi, 050 433 5160, työllisyyspäällikkö Minna Virta,
minna.k.virta@salo.fi, 02 7782161

Työ- ja elinkeinoministeriö on lähettänyt Salon kaupungille lausuntopyynnön hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka on tullut voimaan 1.1.2025. Lisäksi esityksessä muutettaisiin vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, oppivelvollisuuslakia ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Muutokset pohjautuvat pääosin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sekä kehysriihen ja budjettiriihen päätöksiin. Osa muutoksista on teknisluontoisempia. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 10.2.2026.

Salon kaupungin lausunto:

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen:

Ajatus joustavammasta työn ja koulutuksen yhteensovittamisesta on hyvä, mutta käytännössä tämän järjestäminen pienemmillä työllisyysalueilla voi osoittautua vaativaksi. Toisaalta lakimuutoksella tavoitellaan säästöjä, mutta eri tilanteisiin sopivien koulutusten järjestämisen myötä todellisuudessa tulee lisäämään kustannuksia kunnille.

Aikuisten perusopetukseen asetettava 30 vuoden ikäraja ei ota huomioon jäljellä olevia työvuosia. Jos raja välttämättä halutaan määrittää, tulisi sitä nostaa ainakin 10 vuotta. Perusopetuksen puute on suuri este päästä jatkokoulutuksiin ja työelämään.

Ehdotamme kielen oppimiseen tarkoitettua seteliä yhtenä keinona yhdistää työ ja kielenopiskelu. Seteli voitaisiin antaa kotoutuja-asiakkaalle, joka on työllistynyt (osa- tai kokoaikaisesti) kotoutumisaikana, ja esim. joutuu keskeyttämään kotoutumiskoulutuksen eikä alueella järjestetä työssäkäyvän tilanteeseen sopivaa kielikoulutusta.

On syytä huomioida, että uuden kielen oppiminen on aivoille äärimmäisen kuormittava prosessi ja vaatii keskittymistä. Kotoutumislain muutoksen yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös kotoutumisaajan jälkeen tapahtuva kielen opiskelu ja kotoutumisen edistäminen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt:

Rahoitusten kerääminen valtionosuuksien (valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen) alle tuo mukanaan sen riskin, että kuntien päätöksenteossa raha ei kohdennu kotoutumispalveluihin ja koulutuksiin lain tarkoittamalla tavalla.

Kuntien lakisääteiset tehtävät tulevat pysymään ennallaan, mutta valtion rahoitus vähenee merkittävästi. Kunnan on vaikea ylläpitää tarvittavia peruspalveluita tavoitellulla tasolla, että pystyttäisiin edistämään kotoutumista ja työllistymistä sekä takaamaan kunnan peruspalvelut kotoutuja-asiakkaille ja kaikille maahan muuttaneille.

Esimerkiksi:

- Kunnan tehtävien vähentäminen jäi lakiehdotuksessa epäselväksi ja koskee lähinnä marginaalisia ja harvoin tarvittavia palvelutilanteita, kuten esimerkiksi monialaiset kotoutumissuunnitelmat.
- Alkuhaastattelun ja ensimmäisen kotosuunnitelman laatiminen samalla kertaa on jo nyt käytäntö Salossa. Tästä ei synny säästöjä.
- Kiintiöpakolaisten vastaanottamisen varautumiseen kohdennetun korvauksen poistaminen voi nostaa kynnystä vastaanottaa pakolaisia eri kunnissa.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen:

Kotoutumisen mittaaminen ainoastaan työllistymisen kautta ei anna kokonaiskuvaa integroitumisesta yhteiskuntaan. Muodollinen maahan muuttaneiden vastuuttaminen ja kotoutumisen prosessin säätäminen yhdensuuntaiseksi ei ole tarkoituksenmukaista.

Mikäli ajatuksena on vastuuttaa kotoutuja ensisijaisesti työn kautta kotoutumiseen, tulisi yhteiskunnan osallistua ja antaa tähän riittävä tuki. Lain tulisi kannustaa työnantajia ja elinkeinoelämää palkkaamaan kotoutuja-asiakkaita.

Maahan muuttaneiden velvoittaminen vastaamaan itse kotoutumisprosessistaan ei avaudu lakiehdotuksessa riittävästi.

Maahan muuttaneet ovat pääsääntöisesti hyvin työorientoituneita ja etsivät työtä, mutta törmäävät jatkuvasti kielitaitovaatimuksiin.

Alkuvaiheen prosessien muutokset:

Alkuvaiheen prosessin muutokset eivät tuo suuria muutoksia käytäntöön, vaan lähinnä vahvistavat jo olemassa olevia käytänteitä. Nämä nähdään pääosin positiivisina muutoksina.

Kotoutumissuunnitelmia laaditaan tälläkin hetkellä pääsääntöisesti alkuhaastattelujen yhteydessä.

Muut huomiot:

Suojaosan poistaminen työmarkkinatuesta sekä monet muut toimet ovat kaventaneet työn vastaanottamisen kannattavuutta. Rakenteesta puuttuu avoimille työmarkkinoille työllistymisen kannustimet, heikolla suomen kielen taidolla on hankalaa saada työtä. Kunnan järjestämien kotoutumispalveluiden heikennys ei tue kotoutumista, eikä edistä työllistymistä.

Esittelijä

Elinvoimajohtaja

Päätösehdotus

Salon kaupunki antaa valmistelun mukaisen lausunnon kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Päätös

Tiedoksianto

Valmistelijat